

توصیه امام علی(ع) بر حفظ سنتهای اجتماعی / نوروز ایرانی مصداق کلام حضرت امیر

رئیس دانشگاه مذاهب اسلامی در تبیین جایگاه سنتهای اجتماعی در اندیشه اسلامی، به نامه امام علی(ع) به مالک اشتر اشاره کرد و گفت...

رئیس دانشگاه مذاهب اسلامی در تبیین جایگاه سنتهای اجتماعی در اندیشه اسلامی، به نامه امام علی(ع) به مالک اشتر اشاره کرد و گفت: بر اساس کلام حضرت امیر(ع) سنتهای اجتماعی موجب الفت میان مردم می شود و این انسجام اجتماعی خاستگاه بسیاری از برکات دیگر است و ما در این کلام یک موضع گیری صریح تاریخی و اسلامی را نسبت به سنتهای قبل از اسلام موجود در مصر می بینیم که ایشان دستور صریح بر عدم شکستن آنها را داده و کارکردهای آن را نیز بیان کرده است. حجت الاسلام احمد مبلغی رئیس دانشگاه مذاهب اسلامی درباره نسبت دین با سنتهای اجتماعی به خبرنگار مهر گفت: سنتهای اجتماعی به آن بخش از رفتارهای عمومی و ملی شده در یک ملیت و یا قومیت گفته می شود که همگی به آن سنت و به برگزاری آن پایبندی جمعی دارند و به یک معنا احیای آن را بخشی از ابراز و احیای هویت خود می دانند و به صورت خواسته یا ناخواسته به آن سنت و جلوه دادن آن توجه دارند.

وی افزود: سنتهای اجتماعی دارای کارکردهایی است؛ یکی ایجاد انسجام ملی و عمومی بین ملتی که آن سنت در میان آنهاست؛ در واقع این انسجام امری است که به ندرت وقوع پیدا می کند و اصولاً سنتها چنین توانی را دارند که چنین انسجامی را به صورت حداکثری به شکل هویت بخش در یک قوم ایجاد کنند و گاه دیده می شود این انسجام بین مجموعه های دارای نگاه مغایر ایجاد می شود و از این جهت چنین امری برای یک جامعه مغتنم است. دومین کارکرد سنتهای اجتماعی این است که یک نوع فرح و شادمانی اجتماعی ایجاد می کند که اصولاً برای طراوت جامعه ضرورت دارد چون همانطور که افسردگی فردی داریم، افسردگی اجتماعی نیز داریم. جامعه ای که دچار افسردگی شود، نمی تواند نقشهای درستی داشته باشد و در یک موضع انفعال و یا گاهی از هم پاشیدگی قرار می گیرد. لذا ضرورت دارد جامعه همیشه در یک وضعیت نرمال از شادمانی و طراوت قرار گیرد و سنتهای اجتماعی نقش مهمی در تحقق این امر دارند.

حجت الاسلام مبلغی یادآور شد: برخی از سنتهای اجتماعی یک نوع خدمات رسانی عمومی را درون خود جای داده اند. اگر سنتهای اجتماعی از این سنخ باشند، در جهت صلاح جامعه و مصلحت مادی جامعه قرار می گیرند. مثل وقف؛ اگر این سنت، سنت اجتماعی شود خودش در خدمت جامعه قرار می گیرد.

وی افزود: به نظر می رسد دین از سنتهای درستی که این کارکردهای سه گانه را داشته است استقبال حداکثری دارد. به طور مثال وقتی که مالک اشتر از سوی امام علی بن ابیطالب(ع) مأمور شد تا به مصر برود، امام علی(ع) نامه ای به ایشان نوشت و توصیه های ارزشمندی فرمود که بخشی از این نامه توجه دادن مالک به سنتهای مصر است. مصری ها در آن زمان نسبت به اسلام جدیدالعهد بودند و تازه پای به جامعه اسلامی گذاشته بودند، امام در مورد سنتهای مصر توصیه هایی به مالک می کند، سنتهای مورد بحث امام علی(ع)، سنتهای اسلامی به آن معنایی که اسلام تأسیس کرده باشد، نبود و این سنتها مصری و از قبل بود.

رئیس مرکز تحقیقات مجلس شورای اسلامی افزود: امام علی(ع) اینگونه به مالک توصیه می فرماید: "... ای مالک تو سنت صالحی- حضرت اینجا تعبیر صالح دارد یعنی ممکن است سنتی هم شرک آلود باشد- را که بزرگان این امت به آن عمل کرده اند و رعیت بر آن سنت به نظام آمده و حالش نیکو شده است و باعث گردآوری و الفت اجتماعی آن امت شده است، مشکن؛ و سنتی میاور که به سنتهای نیکوی گذشته زیان رساند، آنگاه پاداش نیک بهره کسانی شود که آن سنتهای نیکو نهاده اند و گناه بر تو ماند که آنها را شکسته ای..." بیان امام بر این نکته تأکید دارد که این سنتهای نیکو عامل اجتماع و الفت همه امت است؛ سنتی که جامعه را واحد کند.

وی تأکید کرد: انسجام اجتماعی خاستگاه بسیاری از برکات دیگر است و خیلی از مشکلات اجتماعی از همین اختلافها و عدم انسجامها برمی خیزد. ما در اینجا یک موضع گیری صریح تاریخی و اسلامی را نسبت به سنتهای قبل از اسلام موجود در مصر می بینیم که حضرت دستور صریح عدم شکستن آنها را داده و کارکردهای آن را نیز بیان کرده است. سه نقش سنتهای اجتماعی نیکو را در این بیان نورانی می بینیم و دقیقاً اگر آن را در سنت نوروز بررسی کنیم، همین نقشهای چند جانبه را در آن می بینیم یعنی اولاً بیشترین حالت انسجام ملی و اجتماعی را بین ایرانیان ایجاد می کند به رغم اختلافاتی که ممکن است وجود داشته باشد. ثانیاً نوروز قوی ترین و گسترده ترین عامل فرح و سرور اجتماعی و زدودن غمهای اجتماعی و موجب برکات دیگر می شود. جامعه متلاشی غیرمنسجم و دچار فقر هویت و منفعل و پر اندوه نمی تواند گوش شنوایی برای دین داشته باشد لذا حضرت به این مسئله توجه جدی می دهد.

حجت الاسلام مبلغی گفت: سنتها در سه بخش تقسیم می شود یک سنتهایی که قبل از اینکه در جامعه سنت شوند یک رفتار و یا اندیشه اخلاقی است، طبعاً رفتارهای اخلاقی و یا رفتارهای برخورد از مؤلفه های نزدیک کننده به خدا که لباس سنت در بر می کنند، نقش اجتماعی پیدا کرده و می تواند در بالاترین جایگاه اجتماعی بنشینند و جامعه را هویت و جهت داده و این نوع سنت به شدت مورد تأیید اسلام است و نوروز از جمله این سنتهاست. نوروز دقیقاً در وقتی است که سال متحول می شود و نوعی توجه به خداوند را در ذات خود دارد و اگر این مسئله سنت شد و به ویژه آموزه های دینی هم با آن همراه شد جنبه های تقرب بخش و الهی پیدا می کند.

وی در پایان در پاسخ به این سؤال که چه سنتهایی در جامعه ما وجود دارد که مورد تأیید دین نیست؟ گفت: یک قسمی از سنتها هستند که قبل از اینکه تبدیل به سنت شوند، بر پایه ای از شرک بنا شده اند و بر مؤلفه ای سلوکی و رفتاری غیراخلاقی و یا آسیب زننده سلامت بخشی از جامعه بنا شده است؛ وقتی تبدیل به سنت می شود، آن اندیشه ناروا را وارد جامعه می کند و اسلام این سنتهای غلط را رد می کند البته این سنتها در اقلیت هستند. مثلاً سنتی که در برخی از اقوام هست که اگر کسی از وابستگان یک قوم کشته شد، آنها به هر نحوی با کشتن یک فرد ولو بی گناه از طرف مقابل انتقام بگیرند و یا سنتهای غلطی که در ازدواجها صورت می گیرد که اسلام به شدت با آن مبارزه می کند.

کلید واژه های مطلب: احمد مبلغی | رابطه سنتهای اجتماعی و دین | رئیس دانشگاه مذاهب اسلامی | نوروز |